

ВКП 7-00(03).01

**ДОКТРИНА
З ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ У
ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ**

ЛИПЕНЬ 2020

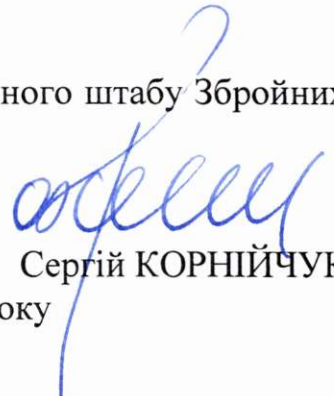
ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:

обмежень для розповсюдження немає.

**ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДОКТРИН ТА ПІДГОТОВКИ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ
СПІЛЬНО З ЦЕНТРОМ ОПЕРАТИВНИХ СТАНДАРТІВ
І МЕТОДИКИ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ
УКРАЇНИ**

ВКП 7-00(03).01

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник Генерального штабу Збройних
Сил України
генерал-лейтенант

Сергій КОРНІЙЧУК

“01” липня 2020 року

ДОКТРИНА З ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Військова керівна
публікація військовим
організаційним
структурам з порядку
організації підготовки
у Збройних Силах
України

ЛИПЕНЬ 2020

ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:

обмежень для розповсюдження немає.

**ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДОКТРИН ТА ПІДГОТОВКИ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ
СПІЛЬНО З ЦЕНТРОМ ОПЕРАТИВНИХ СТАНДАРТІВ
І МЕТОДИКИ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ
УКРАЇНИ**

Генеральний штаб ЗС України

№ 1929/НВГШ від 03.07.2020 10:47:36 арк. 35/4

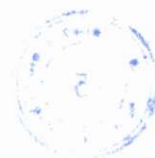

ПЕРЕДМОВА

Доктрина з організації підготовки у Збройних Сил України розроблена Головним управлінням доктрин та підготовки Генерального штабу Збройних Сил України спільно з Центром оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України та погоджена із заінтересованими органами військового управління Збройних Сил України, структурними підрозділами Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України.

Ця Доктрина визначає основи з організації підготовки у Збройних Силах України.

Усі питання, пропозиції та зауваження що стосуються Доктрини з організації підготовки у Збройних Силах України, надсилати до Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу Збройних Сил України за адресою: 03168, м. Київ, Повітрофлотський проспект, 6, Головне управління доктрин та підготовки Генерального штабу Збройних Сил України, АСУ 'Дніпро' usvir@ysvr.dod.ua, АСКОД 'Седо-М' – індекс 348 (контактний телефон розробників для надання зауважень та пропозицій – 233-92, 233-65).

	ПЕРЕДУМОВА	2
	ЗМІСТ	3
	ВСТУП	5
	ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	6
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	8
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	10
I	ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	11
1.1	Призначення	11
1.2	Підгрунтя	11
1.3	Мета підготовки	12
1.4	Завдання підготовки	12
1.5	Принципи підготовки	14
1.6	Система та процеси підготовки	15
II	СТРУКТУРА ТА СКЛАДОВІ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	16
2.1	Оперативна підготовка	16
2.2	Бойова підготовка	17
2.3	Підготовка персоналу ЗС України	17
2.4	Взаємозв'язок підготовки Збройних Сил України з іншими складовими сил оборони, збройними силами інших держав	18
2.4.1	Об'єднана підготовка	18
2.4.2	Підготовка в ході заходів міжнародного військового співробітництва	19
2.5	Форми та методи навчання у Збройних Силах України	19
2.5.1	Форми навчання у Збройних Силах України	20
2.5.2	Методи навчання у Збройних Силах України	20
III	ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	21
3.1	Загальні положення та умови організації підготовки Збройних Сил України	21
3.1.1	Підготовка в умовах мирного часу	21
3.1.2	Підготовка в умовах особливого періоду	22
3.2	Планування підготовки Збройних Сил України	23
3.3	Всебічне забезпечення підготовки, розвиток та використання навчальної матеріально-технічної бази підготовки ЗС України	26
3.3.1	Розвиток та використання навчальної матеріально-технічної бази	27
3.3.2	Забезпечення навчальним військовим майном	28
IV	ОЦІНЮВАННЯ (СЕРТИФІКАЦІЯ) ВІЙСЬКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУР ЩОДО НАБУТТЯ ВИЗНАЧЕНИХ ОПЕРАТИВНИХ (БОЙОВИХ, СПЕЦІАЛЬНИХ) СПРОМОЖНОСТЕЙ	30
4.1	Оцінювання військових організаційних структур	30
4.2	Сертифікація	30

V	ВИВЧЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ДОСВІДУ В ПІДГОТОВКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	31
5.1	Вивчення досвіду	31
5.2	Впровадження досвіду	31
VI	КЕРІВНИЦТВО ПІДГОТОВКОЮ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	32
6.1	Загальні положення	32
6.2	Делегування повноважень	33
6.3	Розподіл повноважень	33
	ДЛЯ НОТАТОК	

ВСТУП

Доктрина з організації підготовки у Збройних Силах України (далі – Доктрина) розроблена на основі Доктрини підготовки сил оборони держави, та визначає основи системи підготовки у Збройних Силах України, основні положення планування, всебічного забезпечення та керівництва підготовкою.

Для деталізації за складовими підготовки розробляються відповідні настанови (з оперативної підготовки, бойової підготовки, підготовки персоналу).

Доктрина передбачена для використання в органах військового управління, військових частинах, вищих військових навчальних закладах, навчальних центрах, установах та організаціях Збройних Сил України.

ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Позначка військової публікації	Повне найменування військової публікації
	а. Доктрина застосування сил оборони держави, затверджена наказом Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України від 17.08.2018 № 20дск-оп
	б. Тимчасова доктрина застосування сил оборони держави, затверджена наказом ГШ Збройних Сил України від 31.03.20 №124/дск
ВКП 7-00(01).01	в. Доктрина підготовки сил оборони держави, затверджена наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 21.01.2020 № 18
ВКДП 7-00.01	г. Тимчасова настанова з оперативної підготовки у Збройних Силах України, затверджена наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 26.06.2018 № 236
	г. Настанова з оперативної підготовки у Збройних Силах України, затверджена наказом Міністерства оборони України від 30.05.2003
	д. Тимчасова настанова з бойової підготовки у Збройних Силах України, затверджена наказом Міністерства оборони України від 16.02.2011 № 90дск
	е. Положення про особливості організації освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, затверджене наказом Міністерства оборони України від 09.01.2020 № 4
	є. Інструкція з підготовки військовослужбовців у навчальних центрах Збройних Сил України, затверджена наказом Генеральним штабом Збройних Сил України від 05.03.2012 № 41
ВКДП 7-00.01	ж. Методичні рекомендації з планування підготовки у Збройних Силах України, затверджені начальником Головного управління підготовки Збройних Сил України – заступником начальника Генерального штабу Збройних Сил України від 21.11.2018 № 348/1/4239
	з. Порядок організації забезпечення підготовки військ (сил) Збройних Сил України навчальним військовим майном, затверджена наказом Головнокомандувача Збройних Сил України від 14.05.2020 № 31
ВКДП 1-00(03).01	и. Тимчасовий порядок оформлення військових публікацій у Збройних Силах України, затверджений наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 26.12.2018 № 460

Позначка військової публікації	Повне найменування військової публікації
	і. Положення про військову стандартизацію, затверджене наказом Міністерства оборони України від 24.02.2020 №56
	ї. Концепція підготовки Збройних Сил України, затверджена наказом Міністерства оборони України від 22.02.2016 № 95
	к. Порядок розроблення (розміщення) стандартів (каталогів завдань) з підготовки Збройних Сил України, затверджений наказом ГШ ЗС України від 27.01.20 №26

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Військові організаційні структури – структурні підрозділи апарату Головнокомандувача ЗС України, Генерального штабу ЗС України (далі – ГШ ЗС України), органи військового управління, військові частини та їх підрозділи, вищі військові навчальні заклади та військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти, установи та організації.

Вивчення та впровадження досвіду – це сукупність систематизованих дій та процесів щодо вивчення позитивних або негативних аспектів практичної діяльності та вироблення й впровадження у відповідні сфери діяльності Збройних Сил України рекомендацій з метою підвищення ефективності їх підготовки та застосування.

Взаємосумісність – спроможність до спільних узгоджених, ефективних та результативних дій з метою досягнення тактичних, оперативних та стратегічних цілей у сфері оборони.

Засоби, які забезпечують організацію підготовки – це теорія підготовки та методика навчання, навчальна матеріально-технічна база, ресурси, які виділяються на підготовку.

Злагодження органів управління (штабів), військових частин (підрозділів) – процес підготовки військовослужбовців до скоординованих дій у складі штатних (та/або тимчасових) військових організаційних структур для успішного виконання спільних завдань.

Індивідуальна підготовка – це цілеспрямований та організований процес послідовних заходів навчання та виховання всіх категорій військовослужбовців ЗС України, спрямований на формування у них необхідного рівня знань, умінь, навичок, фізичних та психологічних якостей необхідних для виконання обов'язків за посадою (спеціальністю) як у мирний час, так і в особливий період.

Колективна підготовка – це цілеспрямований та організований процес послідовних заходів підготовки органів військового управління, військових частин, їх підрозділів та створених на тимчасовій основі тактичних груп, спрямований на досягнення такого рівня злагодженості, що забезпечить (гарантуватиме) ефективне виконання покладених на них завдань як у мирний час, так і в особливий період.

Об'єкти підготовки – військовослужбовці та працівники ЗС України, у тому числі резервісти, які проходять службу у військовому резерві ЗС України, військовозобов'язані, призвані на навчальні збори, військові організаційні структури ЗС України, з якими проводяться заходи підготовки.

Об'єднана підготовка – це організований за єдиним замислом і планом процес навчання військовослужбовців, злагодження органів військового управління, військових частин (кораблів), підрозділів, які є складовими частинами двох і більше видів, родів військ (сил), ІССО з метою досягнення їх готовності до об'єднаних дій у складі відповідного угруповання.

Оцінювання – цілеспрямований та організований процес перевірки військових організаційних структур з метою отримання об'єктивної інформації щодо стану досягнення ними визначеного переліку спроможностей у відповідності до визначених стандартів та критеріїв за результатами підсумкового заходу підготовки.

Підготовка Збройних Сил України – це організований за єдиним замислом і планом процес навчання та виховання усіх категорій військовослужбовців, а також резервістів, які проходять службу у військовому резерві, злагодження органів військового управління, військових частин (кораблів) та їх підрозділів з метою досягнення їх готовності до виконання завдань за призначенням як у мирний час, так і в особливий період.

Підготовка є основним змістом повсякденної діяльності командувачів (командирів, начальників), органів управління військових організаційних структур.

Вона проводиться як у мирний час, так і в особливий період та обумовлена потребою держави в якісно підготовленому персоналі та військових організаційних структур, здатних успішно виконувати покладені на них завдання.

Період підготовки – строк, протягом якого орган військового управління (військова частина, підрозділ, корабель) знаходиться в одному із визначених станів, а саме: відновлення боєздатності (базовий період); інтенсивної підготовки (інтенсивний період); виконання завдань (підтримання готовності до виконання завдань) за призначенням (підтримуючий період).

Спроможність (оперативна, бойова, спеціальна) – здатність органів військового управління, військових частин, ВВНЗ, установ та організацій ЗС України або сукупності сил і засобів сил оборони виконувати певні завдання (забезпечувати реалізацію визначених військових цілей) за певних умов, ресурсного забезпечення та відповідно до встановлених стандартів.

Стандарт підготовки – нормативний документ, який визначає послідовність досягнення органами військового управління (штабами, військовими частинами, підрозділами, кораблями, військовослужбовцями) оперативних (бойових, спеціальних, індивідуальних) спроможностей до виконання конкретних завдань та визначає критерії їх оцінки. Стандарти підготовки поділяються на стандарти індивідуальної (базової загальновійськової, фахової) підготовки та колективної підготовки і спрямовуються на досягнення сумісності у підготовці підрозділів ЗС України та держав – членів НАТО.

Суб'єкти підготовки – Головнокомандувач ЗС України, начальник ГШ ЗС України, їх заступники, командувачі, командири, начальники всіх рівнів, структурні підрозділи підготовки (J-7, G-7, A-7, N-7, командування (управління) підготовки) в органах військового управління, відділи (відділення) підготовки S-7 військових частин, інструктори, науково-педагогічний склад;

Сертифікація – процедура документального засвідчення відповідності військової організаційної структури вимогам кваліфікаційних стандартів та критеріям щодо оперативних (бойових, спеціальних) спроможностей, визначених у ЗС України та НАТО.

Цикл навчання – строк, за який орган військового управління, військова частина (підрозділ, корабель) набуває та підтримує здатність виконувати визначені їм завдання.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
1	2
ЗС України	Збройні Сили України
ГШ ЗС України	Генеральний штаб Збройних Сил України
НАТО(NATO)	Організація Північноатлантичного договору (North Atlantic Treaty Organization)
ВКДП	Військова керівна деталізована публікація
АТО	Антитерористична операція
ООС	Операція Об'єднаних сил
ІССО	Інші складові сил оборони України (інші військові формування, правоохоронні та розвідувальні органи, органи спеціального призначення з правоохоронними функціями)
ВВНЗ	Вищий військовий навчальний заклад
ВНП ЗВО	Військовий навчальний підрозділ закладу вищої освіти
НМТБ	Навчальна матеріально-технічна база
ОВТ	Озброєння та військова техніка

I. ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

1.1. Призначення

Ця Доктрина визначає мету, принципи, завдання та складові підготовки ЗС України, основи планування, всебічного забезпечення та керівництва підготовкою у військових організаційних структурах ЗС України у мирний час та в особливий період.

Визначені в цій Доктрині положення є основою для розроблення керівних, планувальних, навчально-методичних та інших документів у системі підготовки ЗС України, які в подальшому отримуватимуть свій розвиток.

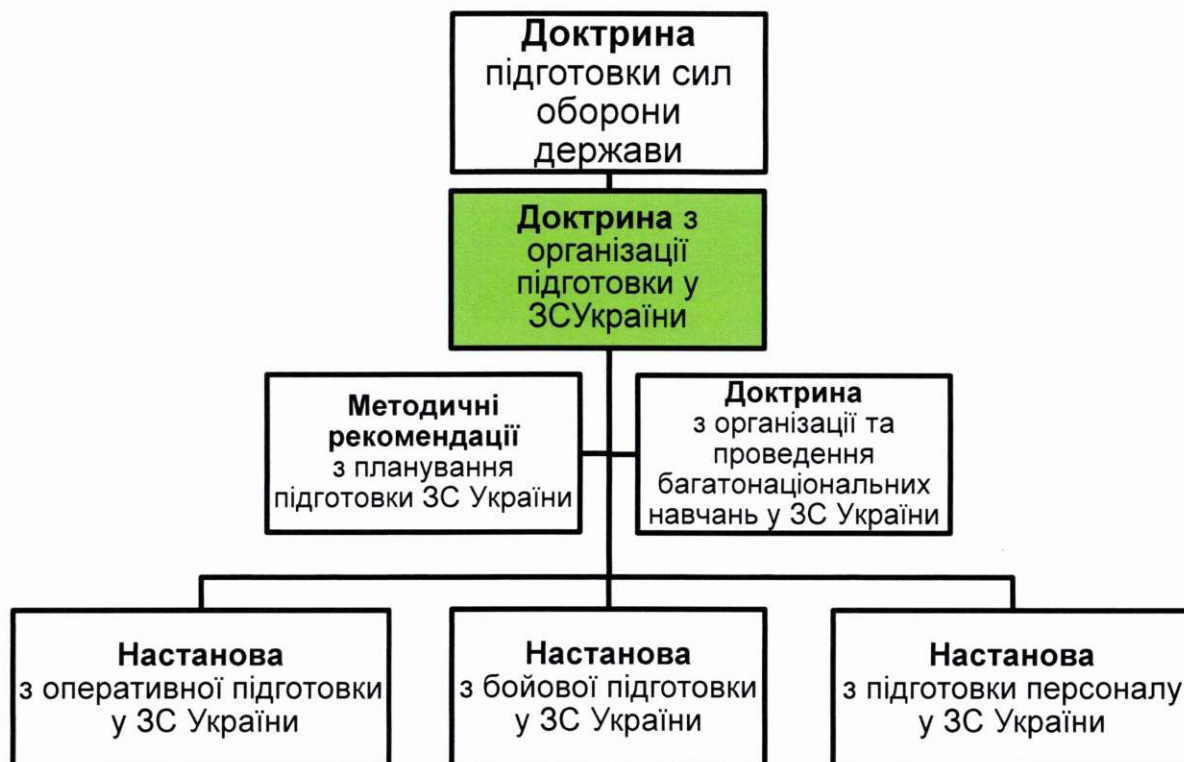

Схема 1. Ієрархія основних керівних документів з підготовки ЗС України.

Результатом видання Доктрини з організації підготовки у ЗС України є впровадження єдиних підходів щодо організації підготовки у ЗС України, що дозволить забезпечити набуття військовими організаційними структурами ЗС України оперативних, бойових, спеціальних спроможностей з підготовки ведення операцій (бойових дій), у тому числі участі в об'єднаних операціях та міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки.

1.2. Підгрунття

Доктрина ґрунтується на:

науковому підході до обґрунтування змісту підготовки відповідно до вимог останніх досягнень військової науки і техніки та вирішенні проблемних питань підготовки у ЗС України;

досвіді застосування військ (сил) в АТО, ООС, міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, проведення заходів підготовки у ЗС України та багатонаціональних навчань;

використанні форм і методів навчання, які відповідають сучасним вимогам і стандартам збройних сил держав-членів Організації Північноатлантичного договору (далі – НАТО);
світовому досвіді ведення воєнних дій та підготовки військ (сил).

1.3. Мета підготовки

Метою підготовки ЗС України є забезпечення їх готовності до виконання завдань у ході стримування збройної агресії проти України, її відсічі, охорони повітряного простору держави та підводного простору у межах територіального моря України, участі у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом, досягнення взаємосумісності зі збройними силами держав-членів НАТО та участі у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки.

Висока якість підготовки досягається:

знанням командувачами (командирами, начальниками) реального стану підготовленості підпорядкованих військових організаційних структур;

продуманим і якісним плануванням підготовки відповідно до визначених оперативних (бойових, спеціальних) спроможностей відповідно до Типового каталогу завдань з підготовки ЗС України;

своєчасною постановкою завдань на організацію підготовки, особистою участю в організації та проведенні заходів підготовки, здійсненням контролю і наданням практичної допомоги підлеглим;

правильним вибором форм та методів навчання;

своєчасним та всебічним забезпеченням заходів підготовки;

ефективним використанням навчальної матеріально-технічної бази та виділених ресурсів;

високою методичною майстерністю керівників заходів підготовки (апарату керівництва);

неухильним виконанням планів підготовки та планів проведення заходів підготовки;

прикладним характером і практичною спрямованістю навчання військовослужбовців, злагодження органів військового управління, військових частин (підрозділів);

об'єктивним оцінюванням результатів проведення заходів підготовки та врахування їх у подальшому плануванні підготовки;

постійним вивченням передового досвіду підготовки у ЗС України та впровадженням його у подальших заходах підготовки військових організаційних структур.

1.4. Завдання підготовки

1.4.1. Завдання у ході індивідуальної підготовки:

у підготовці рядового складу:

набуття (відновлення) та удосконалення знань, умінь і навичок щодо виконання функціональних обов'язків за посадою у повсякденній діяльності та в умовах ведення сучасних бойових (спеціальних) дій (виконання інших

завдань, визначених законодавством України) як самостійно, так і в складі підрозділу;

опанування військово-облікової спеціальності відповідно до займаної посади і суміжної спеціальності;

отримання та удосконалення знань законів України, статутів ЗС України, вимог керівних документів з організації повсякденної діяльності, бойових статутів (керівництв, настанов), необхідних для виконання завдань за посадою;

покращення загальних і спеціальних фізичних якостей, необхідних для виконання бойових (спеціальних) завдань;

підвищення психологічної стійкості військовослужбовців до впливу несприятливих факторів службової діяльності;

у підготовці сержантського (старшинського) складу – набуття та удосконалення:

знань, умінь та навичок щодо виконання обов'язків за посадою в повсякденній діяльності та в умовах ведення сучасних бойових (спеціальних) дій як самостійно, так і в складі підрозділу, а також навичок виконання обов'язків за посадою на один ступінь вище;

знань законів України, статутів ЗС України, вимог керівних документів з організації повсякденної діяльності підрозділу, бойових статутів (керівництв);

знань, умінь та навичок в організації дій підлеглих (підпорядкованого підрозділу) у сучасному загальновійськовому бою (стабілізаційних діях);

лідерських навичок і методичної майстерності в організації підготовки, навчання та виховання підлеглих;

умінь в управлінні особовим складом у складних умовах обстановки;

знань озброєння і військової техніки, які знаходяться на озброєнні підрозділу, та навичок у діях при озброєнні (зброї) та військовій техніці;

знань і умінь щодо організації збереження та обліку стрілецької зброї, боєприпасів і майна, ведення ротного господарства, підтримання статутного порядку в підрозділах;

загальних і спеціальних фізичних якостей, необхідних для виконання бойових (спеціальних) завдань та виховання зазначених якостей у підлеглих;

знань методики індивідуальної роботи з підлеглими, профілактики нестатутних взаємовідносин, згуртування військового колективу та попередження конфліктних ситуацій серед військовослужбовців;

у підготовці офіцерського складу – формування та удосконалення:

знань законів України, статутів ЗС України, вимог керівних документів з організації повсякденної діяльності, військових частин і підрозділів, бойових статутів (керівництв);

професійних знань, умінь і навичок в обсязі посади, яку вони обіймають, та посади на один ступінь вище;

умінь та навичок щодо постійного підтримання бойової (бойової та мобілізаційної) готовності органів військового управління, військових частин (підрозділів);

навичок з організації та ведення бойових (стабілізаційних) дій (виконання інших завдань, визначених законодавством України), особливо з питань управління підрозділами і вогнем;

знань і навичок у виконанні стандартних операційних процедур прийняття рішення та управління підрозділами і військовими частинами за стандартами армій провідних країн світу;

знань і навичок у виконанні норм міжнародного гуманітарного права під час організації та ведення операцій, бойових (стабілізаційних) дій (під час виконання інших завдань, визначених законодавством України);

лідерських якостей та педагогічних навичок щодо навчання і виховання підлеглих;

методики навчання і виховання військовослужбовців з урахуванням змін, які відбуваються в суспільстві, формах і способах ведення бойових (стабілізаційних) дій (виконання інших завдань, визначених законодавством України);

методики індивідуальної роботи з підлеглими, профілактики нестатутних взаємовідносин, підтримання в підрозділі статутного порядку та здорового морального клімату, а також узагальнення і поширення передового досвіду у військовому навчанні та вихованні підлеглих.

1.4.2. Завдання у ході колективної підготовки:

формування та постійне підвищення необхідного рівня злагодженості військових організаційних структур, підтримання їх у постійній бойовій готовності до виконання завдань за призначенням;

забезпечення готовності до об'єднаних дій як різних видів, родів військ (сил) ЗС України, так із ІССО та дій у різних умовах обстановки;

досягнення взаємосумісності зі збройними силами держав-членів НАТО.

1.5. Принципи підготовки

Підготовка ЗС України базується на таких принципах:

відповідність підготовки змісту стратегії національної безпеки України, воєнної доктрини, законів України та інших нормативно-правових актів України з питань оборони;

професійна спрямованість – відповідність цілей і змісту навчання переліку конкретних завдань, визначених військовим організаційним структурам в оперативних (бойових) планах застосування з наданням пріоритету практичній підготовці (польовим виходам), яка ґрунтується на стандартах НАТО;

науковість – обґрунтованість процесу підготовки та його змісту відповідно до вимог останніх досягнень військової науки і техніки;

систематичність і послідовність – розподіл змісту підготовки за періодами підготовки (строками навчання у ВВНЗ (ВНП ЗВО), наукових установах та навчальних центрах), навчання “від простого до складного”;

комплексність – системне використання різних форм і методів навчання для формування у військовослужбовців визначених компетентностей (фахових здібностей) за стандартами підготовки (стандартами вищої військової освіти) для виконання обов'язків за посадою (спеціальністю);

доступність – відповідність навчання його змісту, форм і методів навчання рівню навченості військовослужбовців, що створює передумови для ефективного навчання;

максимальне наближення умов навчання до обстановки реальних бойових дій – навчати тому, що необхідно знати та вміти для якісного виконання завдань за призначенням;

індивідуальний підхід – персональний підхід до кожного із тих, хто навчається, під час підготовки та проведення занять, розвиток його спроможностей творчо мислити і працювати самостійно;

персональна відповідальність – командувачі (командири, начальники) несуть безпосередню відповідальність за рівень підготовленості підпорядкованих військових організаційних структур.

1.6. Система та процеси підготовки

Підготовка ЗС України здійснюється у відповідній системі, яка являє собою сукупність взаємопов'язаних елементів для нарощування індивідуальних спроможностей персоналу, злагодження підрозділів, військових частин, органів військового управління, ЗС України в цілому для забезпечення захисту держави. Основними елементами системи підготовки ЗС України є: суб'єкти підготовки, об'єкти підготовки, засоби, які забезпечують організацію підготовки.

Процес підготовки ЗС України – це цілеспрямована, послідовна та взаємоузгоджена діяльність суб'єктів підготовки щодо впливу на об'єкти підготовки для досягнення ними визначених спроможностей. Він включає п'ять фаз:

перша фаза (планування) – аналіз існуючих спроможностей військових організаційних структур ЗС України та визначення спроможностей, яких необхідно набути для виконання типових завдань та формування вимог до підготовки, визначення мети, завдань та порядку проведення підготовки, відповідальних виконавців і обсягів необхідних ресурсів на забезпечення заходів підготовки;

друга фаза (забезпечення) – організація виділення необхідних ресурсів для забезпечення підготовки, розвиток та удосконалення навчальної матеріально-технічної бази до потреб підготовки;

третя фаза (проведення) – проведення заходів підготовки документування спостережень за виконанням тими, хто навчається, навчальних завдань та здійснення проміжного поточного контролю за їх підготовленістю на відповідному етапі підготовки, аналіз проведених дій;

четверта фаза (оцінювання) – здійснення оцінювання (сертифікації), звітування та визначення напрямків удосконалення підготовки;

п'ята фаза (вивчення та впровадження досвіду) – збір, узагальнення та аналіз результатів підготовки, вивчення досвіду підготовки та впровадження у наступних заходах підготовки.

II. СТРУКТУРА ТА СКЛАДОВІ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Підготовка ЗС України поділяється на:

за складовими (видами) підготовки – оперативну підготовку, бойову підготовку (підготовку з мобілізаційних питань); підготовку персоналу;

за спрямованістю – індивідуальну підготовку, колективну підготовку.

Збройні Сили України можуть здійснювати підготовку з ІССО в рамках об'єднаної підготовки та збройними силами інших держав в рамках заходів міжнародного військового співробітництва для набуття об'єднаних спроможностей сил оборони держави та досягнення сумісності зі збройними силами країн – членів НАТО.

2.1. Оперативна підготовка

Оперативна підготовка – цілеспрямований та організований процес навчання військовослужбовців органів військового управління, а також їх злагодження з метою досягнення їх готовності до виконання завдань за призначенням як у мирний час, так і в особливий період.

Складовими частинами оперативної підготовки є:

індивідуальна підготовка військовослужбовців органів військового управління;

колективна підготовка органів військового управління (їх структурних підрозділів).

Основні завдання оперативної підготовки:

підвищення рівня навченості військовослужбовців органів військового управління;

набуття (підтримання) та вдосконалення рівня злагодженості органів військового управління (їх структурних підрозділів) у складі пунктів управління;

навчання посадових осіб порядку підготовки і методиці проведення заходів оперативної підготовки;

пошук і дослідження нових форм і способів ведення операцій (бойових дій), інших теоретичних положень оперативного мистецтва за досвідом проведення заходів оперативної підготовки у ЗС України, АТО, ООС та підготовки збройних сил провідних країн світу;

узагальнення передового досвіду оперативної підготовки і впровадження його у практику діяльності органів військового управління.

Оперативна підготовка ЗС України організовується та проводиться відповідно до Настанови з оперативної підготовки у Збройних Силах України, Програми індивідуальної підготовки генералів, адміралів, офіцерів стратегічного та оперативного ланок управління Збройних Силах України.

2.2. Бойова підготовка

Бойова підготовка – це цілеспрямований та організований процес навчання військовослужбовців військових частин (підрозділів), а також злагодження органів управління (штабів) тактичного рівня, військових частин (підрозділів) з метою досягнення їх готовності до виконання завдань за призначенням як у мирний час, так і в особливий період.

Складовими частинами бойової підготовки є:

колективна підготовка військових частин, підрозділів та їх управлінь;

індивідуальна підготовка військовослужбовців військових частин.

Основним завданням бойової підготовки є:

підтримання готовності військових частин та їх підрозділів на рівні, що забезпечує виконання завдань за призначенням самостійно, у складі міжвидових угруповань, об'єднаних сил, в міжнародних місіях (операціях);

набуття та удосконалення спроможностей управлінь (штабів) військових частин (підрозділів) щодо планування бою (бойових дій), управління підрозділами у ході виконання завдань;

вдосконалення рівня злагодженості військових частин та їх підрозділів, взаємодії з військовими частинами (підрозділами) інших видів, родів військ (сил), ІССО під час виконання спільних завдань;

досягнення взаємосумісності зі збройними силами країн-членів, набуття навиків особовим складом щодо використання штабних процедур НАТО під час прийняття рішення на бій (бойові дії) та управління підрозділами;

опанування особовим складом нових зразків озброєння та військової техніки, набуття знань, умінь та навичок щодо їх експлуатації і підтримання в готовності до застосування;

формування в особового складу високого бойового духу, психологічної стійкості та набуття фізичної готовності до виконання завдань за призначенням;

впровадження передового досвіду застосування ОВТ та ведення бойових дій.

Бойова підготовка у ЗС України організовується та проводиться відповідно до Настанови з бойової підготовки у Збройних Силах України, Програми індивідуальної підготовки тактичної ланки управління Збройних Сил України, Програми індивідуальної підготовки сержантського (старшинського) складу Збройних Сил України.

2.3. Підготовка персоналу ЗС України

Підготовка персоналу ЗС України – це комплекс заходів який включає процес навчання, професіоналізації і виховання усіх категорій військовослужбовців, державних службовців, працівників ЗС України, резервістів, які проходять службу у військовому резерві ЗС України, що здійснюється у ВВНЗ (ВНП ЗВО), військових коледжах (відділенні військової підготовки) сержантського складу ВВНЗ, наукових установах, навчальних центрах, центрах підготовки сержантського складу, школах підготовки.

Підготовка персоналу включає:

підготовку у ВВНЗ (ВНП ЗВО), військових коледжах (відділенні військової підготовки) сержантського складу ВВНЗ, що передбачає підготовку військових фахівців (курсантів, слухачів, ад'юнктів, докторантів) за відповідними рівнями освіти, перепідготовку та підвищення кваліфікації офіцерів, сержантів, державних службовців (працівників ЗСУ) змінного складу та індивідуальну підготовку військовослужбовців постійного складу ВВНЗ (ВНП ЗВО), військових коледжів. Це комплекс заходів який включає процес навчання, професіоналізації і виховання військових фахівців (курсантів, слухачів, ад'юнктів, докторантів) за відповідними рівнями вищої освіти для подальшої служби на посадах офіцерського (сержантського, старшинського) складу та державних службовців (працівників ЗС України), з метою задоволення потреб ЗС України;

підготовку у наукових установах, що передбачає підготовку науково-педагогічних і наукових працівників для ВВНЗ (ВНП ЗВО) та наукових установ, індивідуальну підготовку військовослужбовців постійного складу наукових установ. Це процес підготовки науково-педагогічних і наукових працівників для ВВНЗ (ВНП ЗВО) та наукових установ з наукових спеціальностей з метою задоволення потреб ЗС України для призначення на посади, які передбачають науковий ступінь;

підготовку у навчальних центрах, центрах підготовки сержантського складу, школах підготовки, що передбачає підготовку за відповідними військово-обліковими спеціальностями, перепідготовку та підвищення кваліфікації змінного складу та індивідуальну підготовку військовослужбовців постійного складу навчальних центрів, центрів підготовки сержантського складу, шкіл підготовки. Це процес систематичного військового навчання рядового та сержантського (старшинського) складу, спрямований на набуття ними знань, умінь і навичок, необхідних для виконання своїх обов'язків на посаді за відповідним ВОС, а також підвищення кваліфікацій за займаною (суміжною) посадою.

Підготовка у ВВНЗ (ВНП ЗВО), військових коледжах сержантського складу ВВНЗ, наукових установах, навчальних центрах, центрах підготовки сержантського складу, школах підготовки організовується та проводиться відповідно до Настанови з підготовки персоналу у Збройних Силах України.

2.4. Взаємозв'язок підготовки Збройних Сил України з іншими складовими сил оборони, збройними силами інших держав

2.4.1. Об'єднана підготовка

Збройні Сили України здійснюють підготовку з ІССО в рамках об'єднаної підготовки для набуття об'єднаних спроможностей силами оборони держави, які необхідні для швидкого та спільного реагування на загрози военній безпеці України, а також загрози в інших сферах.

Об'єднана підготовка організовується та проводиться відповідно до вимог Генерального штабу ЗС України, які доводяться до командувань видів, окремих родів військ (сил) ЗС України та центральних органів управління ІССО.

2.4.2. Підготовка в ході заходів міжнародного військового співробітництва

Підготовка до виконання завдань у складі багатонаціональних сил, у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, до дій спільно з підрозділами збройних сил країн – членів НАТО здійснюється під час проведення заходів міжнародного військового співробітництва.

Підготовка в ході заходів міжнародного військового співробітництва – це цілеспрямований та організований процес підготовки органів управління (штабів), військових частин (підрозділів) у взаємодії (під керівництвом) з іноземними тренувальними місіями на території України та країн-партнерів з метою переходу на систему підготовки держав – членів НАТО та досягнення взаємосумісності з їх збройними силами.

Вона включає:

участь в роботі іноземних безпекових організацій та спільних тимчасових комітетів;

дорадчу допомогу іноземних радників;

інституційні зв'язки з іноземними вищими військовими навчальними закладами, центрами підготовки підрозділів, навчальними центрами;

трансформацію системи підготовки ЗС України;

проведення та участь в міжнародних (багатонаціональних) військових навчаннях;

навчання на курсах за кордоном;

мовну підготовку;

участь в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки.

Організація підготовки в ході заходів міжнародного військового співробітництва здійснюється в загальній системі планування підготовки ЗС України.

Загальну координацію діяльності здійснює Головне управління доктрин та підготовки Генерального штабу ЗС України спільно з Головним управлінням військового співробітництва та верифікації ЗС України.

Основи організації та проведення багатонаціональних навчань у ЗС України визначаються Доктриною з організації та проведення багатонаціональних навчань у ЗС України.

2.5. Форми та методи навчання у Збройних Силах України

Форма навчання – організаційна складова процесу навчання, яка відображає сукупність умов, в яких воно здійснюється. Форма навчання залежить від мети, складу тих, хто навчається і визначає структуру заходу підготовки, місце його проведення, тривалість відпрацювання навчальних питань, специфіку діяльності керівника заходу (апарату керівництва) та тих, хто навчається, використання елементів НМТБ та ОВТ.

2.5.1. Форми навчання у Збройних Силах України

Форми навчання включають:

для індивідуальної підготовки – курсову підготовку, збори, конкурси, конференції, заняття з визначених програмами індивідуальної підготовки предметів навчання (лекції, семінари, практичні та групові заняття, групові вправи, літучки, тренування тощо), стажування (практики), самостійну підготовку, контрольні заходи.

для колективної підготовки – тренування (роздільні, спільні, спеціалізовані, командно-штабні, мобілізаційні); конкурси; навчання (командно-штабні, командно-штабні мобілізаційні, мобілізаційні, тактичні, тактико-спеціальні, льотно-тактичні, корабельні, корабельні комплексні, корабельні тактичні, базові тощо); воєнні ігри; заняття (теоретичні; практичні – тактичні, тактико-спеціальні, тактико-стройові, інструкторсько-методичні тощо); навчальні збори (збори на рейдах, збори-походи кораблів); вправи (льотно-тактичні);

2.5.2. Методи навчання у Збройних Силах України

Кожна форма навчання має свої методи навчання. **Метод навчання** – це сукупність прийомів і способів, за допомогою яких здійснюється передача, засвоєння знань та формування вмінь і навичок.

У ЗС України використовується п'ять основних груп методів навчання:

- словесно-наочний;
- ситуативно-пізнавальний;
- практичний (репродуктивний);
- пошуковий (евристичний);
- творчий (дослідницький).

Їх сутність полягає:

словесно-наочного – у систематичному та послідовному доведенні керівником навчального матеріалу, показу (демонстрації) предметів, що вивчаються, для отримання тими, хто навчається, нових знань та формування відповідної уяви;

ситуативно-пізнавального – у проведенні розгляду та обговоренні реальних (імовірних) воєнних дій (їх оперативних або тактичних епізодів), ознайомленні з досвідом управління військами (силами) у воєнних конфліктах та розвитку навиків інформаційно-аналітичної діяльності;

практичного (репродуктивного) – у виконанні комплексних дій, відповідно до визначеного керівником заняття алгоритму (завчасно встановленим порядком), для формування необхідних умінь та навичок з метою забезпечення якісного злагодження військово-організаційних структур;

пошукового (евристичного) – у самостійному пошуку тими, хто навчається, інформації (оптимального варіанту дій) за напрямом, який визначив безпосередній начальник (керівник) для здобування додатково необхідних знань (виконання отриманого завдання);

творчого (дослідницького) – у самостійному пошуку шляхів розв'язання проблемної ситуації (виконання поставленого завдання) для здобування глибоких та всебічних знань з використанням творчих та нестандартних підходів.

III. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

3.1. Загальні положення та умови організації підготовки Збройних Сил України

Організація підготовки ЗС України – діяльність суб'єктів підготовки, спрямована на продумане, планове, систематичне і всебічно забезпечене навчання та виховання військовослужбовців, злагодження органів військового управління, військових частин (підрозділів).

Мета організації підготовки ЗС України полягає в налагодженні та удосконаленні взаємозв'язків між суб'єктами і об'єктами підготовки ЗС України, координації їх дій та створенні умов для якісного планування підготовки ЗС України, підготовки і проведення спланованих заходів та їх всебічного забезпечення.

Організація підготовки ЗС України включає:

- планування підготовки;
- всебічне забезпечення підготовки, розвиток та використання навчальної матеріально-технічної бази підготовки ЗС України;
- керівництво підготовкою.

Підготовка ЗС України організовується та проводиться з урахуванням воєнно-стратегічної та воєнно-політичної обстановки навколо і всередині України, умов проведення операції Об'єднаних сил, досвіду застосування ЗС України в ООС (АТО), участі в міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки, а також досвіду підготовки ЗС України попередніх років, умов особливого періоду.

Для проведення заходів підготовки Генеральним штабом ЗС України створюється єдиний оперативно-стратегічний фон, який наближений до імовірного розвитку воєнно-стратегічної та воєнно-політичної обстановки навколо і всередині України, який доводиться до органів військового управління ЗС України та ІССО.

Організація підготовки ЗС України залежить від умов, в яких може здійснюватися їх підготовка, а саме:

- підготовка в умовах мирного часу;
- підготовка в умовах особливого періоду.

З метою реалізації міжнародних договорів у військовій сфері заходи підготовки можуть мати певні особливості:

- підготовка до участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки;
- підготовка у форматі процесу планування та оцінки сил спільного фонду оперативних сил та можливостей.

3.1.1. Підготовка в умовах мирного часу

Основним завданням підготовки військових організаційних структур ЗС України в мирний час є підтримання постійної готовності до виконання завдань за призначенням, планове (поступове) набуття та удосконалення визначених оперативних, бойових, спеціальних та індивідуальних спроможностей.

Підготовка ЗС України у мирний час організовується та проводиться за стандартами підготовки та циклами навчання, і включає три періоди підготовки (за необхідності), з урахуванням особливостей підготовки військових організаційних структур ЗС України.

Основним змістом періодів підготовки є:

базовий – період, протягом якого здійснюється підготовка до злагодження (проведення організаційних заходів, переміщення та укомплектування особовим складом, проведення курсової, фахової підготовки особового складу, відновлення та ремонт ОВТ, поповнення МТЗ);

інтенсивний – період, протягом якого проводиться індивідуальна та колективна підготовка військових організаційних структур, результатом якого є набуття визначених спроможностей;

підтримуючий – період підтримання готовності до виконання завдань за призначенням (виконання завдань).

Підготовка Повітряних Сил ЗС України (авіації, зенітних ракетних, радіотехнічних військ та спеціальних військ) організовується за одинадцятимісячним циклом навчання, без визначення конкретних періодів підготовки, відповідно до курсів бойової підготовки (за родами авіації), програм бойової підготовки родів військ та спеціальних військ з урахуванням виконання завдань несення бойового чергування в системі протиповітряної оборони держави.

Тривалість періодів визначається відповідно до рівня навченості особового складу та їх злагодженості, стану ОВТ та інших умов. Вона може корегуватись (уточнюватись) відповідними командувачами (командирами, начальниками).

Підготовка військових фахівців (змінного складу) у ВВНЗ (ВНП ЗВО), наукових установах організовується за стандартами вищої освіти відповідних спеціальностей з урахуванням досвіду ведення ООС (участі в АТО), змін у формах і способах ведення операцій (бойових дій), прийнятих на озброєння нових зразків озброєння та військової техніки, впровадження стандартів НАТО.

Підготовка у навчальних центрах організовується за державним стандартом професійно-технічної освіти щодо здобуття військовослужбовцями рядового та сержантського (старшинського) складу військової служби за контрактом професії відповідно до їх покликання, інтересів та здібностей, військовослужбовцями строкової військової служби – відповідно до їх здібностей, а також перепідготовка та підвищення їх кваліфікації для потреб ЗС України.

3.1.2. Підготовка в умовах особливого періоду

Основним завданням підготовки військових організаційних структур ЗС України в особливий період є приведення в готовність до виконання завдань за призначенням в найкоротші терміни, а в ході ведення бойових дій – підтримання набутих бойових спроможностей та відновлення боєздатності військових організаційних структур, які її втратили.

Підготовка ЗС України в особливий період організовується за каталогами завдань та стандартами підготовки, за періодами (для структур поза зонами

(районами) бойових дій) підготовки з урахуванням умов виконання завдань, укомплектованості органів військового управління та військових частин особовим складом, рівня їх навченості та злагодженості, оперативного (бойового) призначення, стану укомплектованості і справності ОВТ, наявних запасів матеріально-технічних засобів та часу на їх підготовку.

3.2. Планування підготовки Збройних Сил України

3.2.1. Планування підготовки ЗС України – діяльність суб'єктів підготовки щодо визначення мети та завдань підготовки, порядку і послідовності проведення узгоджених за місцем і часом заходів підготовки, які необхідні для набуття об'єктами підготовки визначених спроможностей (оперативних, бойових, спеціальних, індивідуальних), всебічного забезпечення спланованих заходів та відображення їх у планувальних документах.

В основу планування підготовки ЗС України закладається відповідна побудова навчального процесу. Вона складається із: часових показників початку та завершення навчального року; поділу його на періоди (за необхідності) з їх тривалістю; кількості навчальних днів у місяці (відповідно до належності до функціональних структур та районів виконання завдань); тривалості навчального дня; тривалості однієї навчальної години.

Під час планування підготовки ЗС України повинні бути враховані перспективи удосконалення організаційно-штатних і функціональних структур, а також їх технічного оснащення.

Основою для планування ЗС України є завдання, покладені на ЗС України законами України, вимоги актів Президента України – Верховного Міністерства оборони України, Головнокомандувача ЗС України та начальника Генерального штабу ЗС України.

Планування підготовки військових фахівців у ВВНЗ (ВНП ЗВО), військових ліцях визначається відповідними наказами Міністерства оборони України.

3.2.2. Планування підготовки ЗС України включає середньострокове та короткострокове планування.

Середньострокове планування підготовки ЗС України – колективна робота органів військового управління щодо визначення кількості, порядку та послідовності, місця і часу проведення заходів підготовки на основі середньострокових і довгострокових концепцій (стратегій, програм) розвитку ЗС України.

Середньострокове планування проводиться згідно з прогнозованими показниками видатків на підготовку ЗС України.

Короткострокове планування підготовки ЗС України – колективна робота органів управління військових організаційних структур щодо визначення мети та завдань підготовки, кількості, порядку та послідовності, місця і часу проведення заходів підготовки та завдань щодо їх всебічного забезпечення на навчальний рік.

Короткострокове планування підготовки здійснюється паралельно з процесом короткострокового оборонного планування, розробкою Плану

утримання і розвитку Збройних Сил України та бюджетним процесом у ЗС України. Воно поділяється на загальне та поточне.

Сутність загального планування полягає у визначенні комплексу заходів підготовки на перший рік, з детальним обґрунтуванням і розрахунками потреби у фінансових і матеріально-технічних засобах та основних заходів на наступний навчальний рік.

Під час загального планування, на підставі прогнозованих обсягів видатків загального фонду на підготовку ЗС України, визначається та узгоджується за місцем, часом, силами і засобами, що залучаються до їх проведення і забезпечення, перелік заходів підготовки на перший навчальний рік та основні заходи на другий рік.

Кінцевим результатом планування підготовки є розроблені плануючі документи, перелік яких залежить від ланки управління.

Процес загального планування підготовки ЗС України поділяється на три послідовні та взаємопов'язані етапи (на стратегічному, оперативному, тактичному рівні):

- організація планування підготовки;
- вироблення та затвердження замислу підготовки;
- розроблення плану підготовки.

Планування підготовки може здійснюватися послідовним або паралельним методами.

Поточне планування підготовки – це процес уточнення, деталізації в планувальних документах заходів підготовки, визначених у ході загального планування, відповідно до затвердженого кошторису Міністерства оборони України, Плану утримання та розвитку Збройних Сил України на поточний рік та коригування заходів підготовки ЗС України на два місяці (місяць, тиждень).

3.2.3. Під час планування підготовки враховуються:

- особливості бойового призначення, військових частин і підрозділів;
- організаційно-штатна структура військових частин і підрозділів, їх укомплектованість особовим складом, озброєнням та військовою технікою;
- аналіз стану бойової підготовки, військових частин, результати інспекторських, підсумкових перевірок і контрольних занять;
- наявність, пропускну спроможність (можливості) об'єктів навчальної матеріально-технічної бази;
- вартість і обґрунтування витрат на бойову підготовку;
- наявність фінансових і матеріальних ресурсів на організацію і проведення заходів підготовки;
- нові способи ведення бойових (стабілізаційних) дій (виконання інших завдань, визначених законодавством України);
- прийняття на озброєння нових (модернізованих) зразків озброєння, зброї та військової техніки;
- умови побуту особового складу на об'єктах навчальної матеріально-технічної бази;
- фізико-географічні та кліматичні особливості оперативних напрямків.

3.2.4. Вихідними даними для організації загального планування підготовки є:

а) у Генеральному штабі ЗС України:

Стратегічний оборонний бюлетень України;

Державна програма розвитку Збройних Сил України;

Доктрина застосування сил оборони держави;

Доктрина підготовки сил оборони держави;

Доктрина з організації підготовки у Збройних Сил України;

Стратегічний замисел застосування Збройних Сил України та інших складових сил оборони;

Стратегічний план застосування Збройних Сил України та інших складових сил оборони;

Перелік типових завдань Збройних Сил України за сценаріями виникнення та розвитку ситуацій воєнного характеру;

вимоги інших нормативно-правових актів щодо підготовки та готовності військ (сил) до виконання завдань за призначенням, організації підготовки на наступний навчальний рік;

стан готовності органів управління, військових частин (підрозділів);

досягнутий рівень навченості військовослужбовців, військових фахівців у ВВНЗ (ВНП ЗВО) та установах (організаціях), злагодженості органів військового управління (штабів), військ (сил), резервів;

орієнтовні видатки Міністерства оборони України, що передбачаються для забезпечення потреби на підготовку ЗС України.

Крім того, враховуються уточнений перелік реальних та потенційних загроз національній безпеці України у воєнній сфері;

б) у видах ЗС України, окремих родах військ (сил) ЗС України, Головному управлінні ВСП ЗС України, структурних підрозділах Апарату Головнокомандувача та ГШ ЗС України, органах військового управління, які мають військові частини, ВВНЗ, установи та організації безпосереднього підпорядкування – зазначені вище документи та додатково:

державні цільові оборонні програми;

програми розвитку та підготовки видів, родів військ та спеціальних військ;

завдання згідно з оперативними планами застосування;

завдання видів, окремих родів військ (сил) ЗС України, які затверджені окремими наказами Генерального штабу ЗС України;

директиви (розпорядження) Генерального штабу ЗС України про організацію планування підготовки ЗС України;

програми бойової підготовки родів військ (сил) та спеціальних військ;

накази (розпорядження) керівного складу командувань видів, окремих родів військ (сил) ЗС України, Військової служби правопорядку у ЗС України, структурних підрозділів Генерального штабу ЗС України, органів військового управління, які мають військові частини, вищі військові навчальні заклади, навчальні центри, установи та організації безпосереднього підпорядкування щодо організації підготовки;

в) в оперативних командуваннях та їм рівних:

розпорядження з організації підготовки вищих органів військового управління ЗС України;

завдання згідно з оперативними планами застосування;

досягнутий рівень злагодженості органу військового управління, військових частин (підрозділів) (накази з результатами аналізу і оцінювання підготовки тощо);

орієнтовні видатки бюджету Міністерства оборони України, що передбачаються для забезпечення потреби на підготовку оперативних командувань та їм рівних;

накази (розпорядження) командувача військ оперативного командування та їм рівних щодо організації підготовки;

г) у військових частинах, установах та організаціях:

розпорядження вищого органу військового управління щодо організації підготовки на навчальний рік;

завдання військових частин, визначені замислами та планами застосування (завдання установи, організації, які визначені положенням про установу, організацію, мобілізаційними планами, формулярами тощо);

досягнутий рівень злагодженості військових частин (накази з результатами аналізу підготовки за рік тощо);

накази (розпорядження, доручення) командира (начальника) щодо організації підготовки.

Планування підготовки ЗС України здійснюється на підставі відповідних методичних рекомендацій, які розробляється Головним управлінням доктрин та підготовки ГШ ЗС України.

3.3. Всебічне забезпечення підготовки, розвиток та використання навчальної матеріально-технічної бази підготовки ЗС України

Всебічне забезпечення підготовки – діяльність суб'єктів підготовки щодо забезпечення спланованих заходів підготовки за всіма напрямками постачання відповідно до обґрунтованих заявок і норм забезпечення матеріально-технічними засобами, боеприпасами, пально-мастильними матеріалами, полігонним обладнанням, навчально-тренувальними засобами, коштами, підручниками, навчальними посібниками.

Основними завданнями всебічного забезпечення підготовки є:

створення необхідних запасів матеріально-технічних засобів і фінансових ресурсів, розвиток НМТБ для забезпечення виконання завдань підготовки;

забезпечення та розподіл між підпорядкованими військовими організаційними структурами матеріально-технічних засобів, об'єктів НМТБ та фінансових ресурсів;

організація всебічного забезпечення заходів підготовки;

організація обліку, зберігання та економного використання фінансових ресурсів і матеріально-технічних засобів;

аналіз ефективності використання виділених засобів.

Організаторами всебічного забезпечення підготовки є командувачі, командири, начальники всіх рівнів. Безпосереднє керівництво всебічним забезпеченням підготовки здійснюють їх заступники за напрямками діяльності (через підпорядковані їм служби) та начальники фінансово-економічних органів.

3.3.1. Розвиток та використання навчальної матеріально-технічної бази

Основним засобом підготовки ЗС України є навчальна матеріально-технічна база ЗС України. Вона використовується для проведення відповідних заходів підготовки. Крім того, можуть використовуватися визначені ділянки місцевості на території України (за погодженням з органами державної влади, органами місцевого самоврядування).

Навчальна матеріально-технічна база (далі – НМТБ) – сукупність матеріальних, технічних засобів і обладнаних навчальних об'єктів (районів місцевості), призначених для організації забезпечення навчання та виховання військовослужбовців, підготовки органів військового управління військових частин та підрозділів (установ), відповідно до планів, програм (курсів) підготовки.

Утримання НМТБ, її складові та порядок використання визначаються керівними документами (наказами, директивами Міністерства оборони України, Головнокомандувача ЗС України, Генерального штабу ЗС України, командувачів видів (родів) військ ЗС України).

Удосконалення (розвиток) НМТБ – це система заходів, спрямованих на приведення її у відповідність із вимогами керівних документів, що регламентують підготовку військ (сил), та тактико-технічними характеристиками зразків ОВТ, що використовуються для навчання військовослужбовців.

Воно включає:

будівництво нових об'єктів;

реконструкцію, розширення, поточний і капітальний ремонт існуючих навчальних об'єктів;

оснащення та устаткування навчальних об'єктів новими зразками навчально-тренувальних засобів і обладнання.

З метою визначення скоординованих шляхів створення навчальної матеріально-технічної бази ЗС України, визначення порядку та пріоритетності, часових рамок виконання робіт з розвитку НМТБ розробляється Концепція розвитку навчальної матеріально-технічної бази Збройних Сил України.

Розвиток НМТБ здійснюється в рамках виконання заходів Плану утримання та розвитку Збройних Сил України, згідно з рішенням Головнокомандувача ЗС України, начальника ГШ ЗС України.

Суб'єктами удосконалення (розвитку) НМТБ є Міністерство оборони України, ГШ ЗС України, командування видів, окремих родів військ (сил), оперативні командування (повітряні командування та їм рівні), військові частини, науково-дослідні установи ЗС України, ВВНЗ (ВНП ЗВО), навчальні центри ЗС України.

3.3.2. Забезпечення навчальним військовим майном

Забезпечення навчальним військовим майном ЗС України включає заходи, спрямовані на задоволення потреб військових організаційних структур для якісної організації та проведення навчання, виховання військовослужбовців, підготовки військ (сил) до виконання завдань за призначенням.

Загальні вимоги до навчального військового майна відпрацьовуються і затверджуються у ГШ ЗС України.

Організація забезпечення підготовки військ (сил) ЗС України навчальним військовим майном включає:

- планування забезпечення навчальним військовим майном;
- своєчасне і повне забезпечення військових частин та підрозділів навчальним військовим майном;
- експлуатація, зберігання і ремонт навчального військового майна;
- розвиток (удосконалення, модернізація) навчального військового майна.

Перелік, кількість необхідних навчальних об'єктів, навчальних полів і порядок їх обладнання для кожного навчального об'єкта (навчального поля) визначаються відповідно до вимог наказів Міністерства оборони України, Головнокомандувача ЗС України, ГШ ЗС України і потреби військ (сил), які базуються на них, статутів, програм бойової підготовки, відповідних настанов, керівництв і курсів.

Відповідальним за забезпечення навчальним військовим майном підготовки структурних підрозділів ГШ ЗС України, органів військового управління, військових частин, установ, підготовки в НЦ, ВВНЗ є керівники структурних підрозділів ГШ ЗС України, командування видів, окремих родів військ (сил), у підпорядкуванні яких вони перебувають.

Планування всебічного забезпечення заходів підготовки здійснюється заступниками командира військової частини з логістики (озброєння, тилу), начальником фінансово-економічного органу спільно зі штабом, на підставі вимог керівних документів з організації підготовки та планів підготовки.

Питання керівництва підготовкою ЗС України викладено у шостому розділі цієї Доктрини.

IV. ОЦІНЮВАННЯ (СЕРТИФІКАЦІЯ) ВІЙСЬКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУР ЩОДО НАБУТТЯ ВИЗНАЧЕНИХ ОПЕРАТИВНИХ (БОЙОВИХ, СПЕЦІАЛЬНИХ) СПРОМОЖНОСТЕЙ

4.1. Оцінювання військових організаційних структур

Метою оцінювання є визначення готовності (взаємосумісності) військової організаційної структури до реалізації набутих оперативних (бойових, спеціальних) спроможностей виконувати завдання в: операціях сил оборони держави; міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки.

Оцінювання військових організаційних структур запроваджується із **завданнями:**

отримання об'єктивної інформації щодо рівня взаємосумісності та стану готовності визначених військових організаційних структур до виконання набутих оперативних (бойових, спеціальних) спроможностей;

визначення проблемних питань підготовки (забезпечення) військової організаційної структури та надання детальних рекомендацій щодо усунення виявлених проблем;

врахування в методиках перевірки готовності військової організаційної структури до виконання завдань за призначенням (взаємосумісності з НАТО), особливостей видів, окремих родів військ, служб і об'єднаних штабів.

Сутність оцінювання полягає у перевірці досягнутих показників спроможностей відповідно до визначеної системи критеріїв.

4.2. Сертифікація

Сертифікація – це завершальна процедура успішного проходження оцінювання оперативних (бойових, спеціальних) спроможностей, яка полягає у документальному оформленні відповідності військової організаційної структури вимогам стандартів колективної підготовки ЗС України або кваліфікаційних стандартів з оцінювання видів (окремих родів військ, сил, об'єднаних штабів) держав – членів НАТО.

Основи організації оцінювання (сертифікації) у ЗС України, розподіл повноважень щодо організації та проведення оцінювань визначаються Доктриною з організації оцінювання (сертифікації) у Збройних Силах України.

V. ВИВЧЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ДОСВІДУ В ПІДГОТОВКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Для вивчення та впровадження досвіду у підготовку ЗС України створюється система вивчення та впровадження досвіду підготовки і застосування ЗС України.

Вивчення та впровадження досвіду у ЗС України спрямовується на підвищення ефективності діяльності, пов'язаної з організацією та виконанням заходів із підготовки, всебічного забезпечення, розвитку, застосування та управління військами (силами) ЗС України, інших складових сил оборони для оборони держави, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності.

Організація вивчення та впровадження досвіду в ході заходів підготовки здійснюється в загальній системі вивчення та впровадження досвіду підготовки і застосування ЗС України.

Основними організаторами з вивчення та впровадження досвіду є командири і начальники всіх рівнів, які несуть персональну відповідальність за вивчення досвіду, виконання належних заходів (коригувальних дій) із впровадження досвіду, поширення його серед особового складу.

5.1. Вивчення досвіду

Вивчення досвіду розпочинається з початку виявлення проблеми або з моменту розроблення плану збору інформації та завершується після затвердження (ідентифікації) вивченого уроку, в тому числі й передового досвіду.

У ході вивчення досвіду здійснюється виявлення закономірностей та тенденцій розвитку воєнного мистецтва, практики воєнних дій і розроблення рекомендацій командирам (начальникам) щодо розвитку ЗС України, інших складових сил оборони держави, удосконалення порядку їх об'єднаної підготовки та проведення об'єднаних операцій (бойових дій).

На основі проведеного аналізу приймаються рішення щодо значного покращення ефективності заходів підготовки.

5.2. Впровадження досвіду

Впровадження досвіду розпочинається після затвердження вивченого (ідентифікованого) уроку і завершується затвердженням впровадженого уроку.

У процесі впровадження досвіду здійснюється впровадження уроку (передового досвіду) у підготовку військ (сил) та поширення інформації, необхідної інформації для його запровадження, досягнення успіху в операції (бойових діях) та під час виконання ними інших завдань.

Загальну координацію діяльності здійснює Головне управління доктрин та підготовки Генерального штабу ЗС України.

Вивчення та впровадження досвіду у підготовку ЗС України організовується та проводиться відповідно до Доктрини з вивчення та впровадження досвіду у Збройних Силах України.

VI. КЕРІВНИЦТВО ПІДГОТОВКОЮ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

6.1. Загальні положення

Керівництво підготовкою – процес цілеспрямованого впливу Головнокомандувача ЗС України, начальника ГШ ЗС України, командувачів, (командирів, начальників) на підпорядковані органи військового управління (структурні підрозділи), штаби, військові частини (підрозділи), установи, спрямований на послідовне виконання вимог планувальних документів з підготовки, проведення спланованих заходів підготовки та досягнення визначених спроможностей.

Основними заходами керівництва підготовкою є:

а) постановка (уточнення) завдань командувачами (командирами, начальниками) з організації підготовки на навчальний рік (плановий період);

б) практична реалізація спланованих заходів в підпорядкованих органах військового управління (структурних підрозділах), штабах, військових частинах (підрозділах), установах з одночасним їх коригуванням за результатами контролю, а саме:

здійснення перевірок та виставлення оцінок за рівень навченості військовослужбовців та злагоженості підпорядкованих військових структур, якість підготовки і методику проведення заходів підготовки;

ведення обліку та аналіз результатів проведених заходів;

коригування навчального процесу;

в) надання практичної допомоги керівникам та тим, хто навчається, в удосконаленні методів їх роботи в ході підготовки та проведення заходів індивідуальної і колективної підготовки;

г) цілеспрямована підготовка командувачів (командирів, начальників) в ході проведення зборів (курсів підвищення кваліфікації, інструкторсько-методичних (показових) занять тощо) з метою набуття ними індивідуальних спроможностей щодо методики підготовки та проведення заходів індивідуальної та колективної підготовки, організації підготовки в цілому;

д) надання прав відповідним посадовим особам щодо керівництва підготовкою, визначення їх обов'язків та відповідальності;

е) постійне удосконалення навчальної матеріально-технічної бази та своєчасного впровадження в практику підготовки новітніх засобів навчання;

ж) постійне узагальнення передового (кращого) досвіду підготовки і впровадження його у практику діяльності органів військового управління, військових частин (штабів, підрозділів), установ;

з) сучасна та науково-обґрунтована розробка статутів, настанов, інструкцій, стандартів та навчально-методичних посібників.

Загальне керівництво підготовкою у ЗС України здійснює Головнокомандувач ЗС України через Генеральний штаб ЗС України (Головне управління доктрин та підготовки).

Безпосереднє керівництво підготовкою здійснюють:

командувачі видів ЗС України, окремих родів військ (сил), військ оперативних командувань (повітряних командувань та їм рівних), керівники

структурних підрозділів Генерального штабу ЗС України – в підпорядкованих органах військового управління, структурних підрозділах, військових частинах (штабах, підрозділах), ВВНЗ, установах через органи управління підготовкою (визначених виконавців);

командири військових частин – у військових частинах через відділи (відділення) бойової підготовки.

6.2. Делегування повноважень

Основним принципом керівництва підготовкою військ (сил) ЗС України є **делегування повноважень** на органи управління нижчого рівня.

Розподіл обов'язків та делегування повноважень сприяють ініціативі та прискорюють процес підготовки військ (сил).

Командири (начальники) можуть направляти або делегувати деякі повноваження підпорядкованим командирам, пов'язані з підготовкою військ (сил), призначати координаційні органи та встановлювати їх взаємовідносини для створення спільних можливостей з підготовки окремих елементів (об'єктів).

Доктрина не замінює повноваження та обов'язки командирів (начальників) визначати напрямки, завдання та порядок організації проведення підготовки підпорядкованих військ (сил). За такі рішення відповідальність несе командувач (командир, начальник).

6.3. Розподіл повноважень

Керівництво підготовкою ЗС України здійснюється згідно з таким розподілом повноважень:

а) Головнокомандувач ЗС України формує політику (засади, основи) підготовки ЗС України, щороку визначає вимоги до неї та кількість і спрямованість заходів підготовки ЗС України, які необхідно провести під його керівництвом або керівництвом Президента України – Верховного Головнокомандувача ЗС України;

б) начальник Генерального штабу ЗС України (через Головне управління доктрин та підготовки):

здійснює безпосереднє планування підготовки ЗС України за участю сил і засобів ІССО;

організовує та проводить заходи підготовки стратегічного і оперативного рівнів;

організовує відпрацювання військових публікацій з питань підготовки та застосування ЗС України;

розробляє доктрину підготовки сил оборони та здійснює моніторинг її впровадження;

визначає засади та організовує оцінювання (сертифікацію) військових частин (підрозділів) в силах оборони;

організують узагальнення та впровадження досвіду в силах оборони;

забезпечує розподіл фінансових ресурсів на підготовку;

в) командування видів, окремих родів військ (сил) ЗС України (через G7, A7, N7):

організовує та здійснюють планування підготовки у видах, родах військ (сил) та визначають склад сил і засобів, що братимуть участь у підготовці; безпосередньо проводять оцінювання (сертифікацію) підпорядкованих військових організаційних структур;

організують та проводять заходи об'єднаної підготовки з ІССО;

організують та проводять оперативну підготовку у командуванні та органах військового управління оперативного рівня;

беруть участь в узагальненні досвіду та впроваджують його у підготовку;

г) командування підготовки видів (родів) (управління підготовки):

беруть участь у плануванні підготовки видів, родів військ (сил);

організують та проводять бойову підготовку;

організують підготовку персоналу;

організують та проводять заходи об'єднаної підготовки тактичного рівня;

узагальнюють та впроваджують досвід у підготовку;

розробляють військові публікації з питань підготовки та здійснюють моніторинг їх впровадження;

д) Командування об'єднаних сил:

бере участь у формуванні вимог до підготовки та розробляє рекомендації щодо її змістовного наповнення, є замовником на підготовку офіцерів до штабу об'єднання сил;

безпосередньо проводить оцінювання (сертифікацію) військових частин (підрозділів), що передаються їм у підпорядкування;

забезпечує вивчення досвіду та його доведення до суб'єктів підготовки.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
полковник

Олексій ТАРАН

УСШУ
Генерального штабу
Збройних Сил України